

асоціацій та зв'язків з людьми та організаціями, визначення використання інших послуг, таких як телефони, транспорт, новітні платіжні інструменти (криптовалюти, електронні гроші тощо), що мають стосунок до справи, визначення місцезнаходження та ідентифікація підозрюваних, свідків або жертв, одержання інформації про дії, поведінку та зв'язки підозрюваних осіб, відстеження осіб, включаючи тих, що переховуються від слідства.

Список використаних джерел:

1. Лист про наміри з МВФ. URL: https://mof.gov.ua/storage/files/2002_06_2020.pdf.
2. Про запобігання та протидію легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом, фінансуванню тероризму та фінансуванню розповсюдження зброї масового знищення: Закон України від 6 грудня 2019 року № 361-ІХ // Відомості Верховної Ради України від 19.06.2020 – 2020 р., № 25, стор. 5, стаття 171.
3. Хосе М. К. Заходи ЄС з питань протидії наркотикам та організованій злочинності. Фінансові розслідування // Матеріали тренінгу «Протидія відмиванню коштів / повернення активів: міжнародне співробітництво та кращі практики ЄС». URL: <https://drive.google.com/drive/folders/1OkuLZIq1elyHCaKGB6JiRK98INzjo9UA>.
4. Звіт про проведення національної оцінки ризиків у сфері запобігання та протидії легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом, та фінансуванню тероризму. – К., 2016. – 208 с. URL: http://www.sdfm.gov.ua/content/file/Site_docs/2016/20161125/zvit_ukr.pdf

Збишко І.В.

здобувач вищої освіти 4 курсу ННІП ПФПНП
Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ

Науковий керівник:

Некlesa О.В.

викладач кафедри фінансових та стратегічних розслідувань
Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ

СПЕЦИФІКА КОРУПЦІЇ У ПРАВООХОРОННІЙ СФЕРІ В УКРАЇНІ

Корупція як соціальне явище має давню історію, однак і сьогодні залишається однією з найактуальніших проблем в багатьох країнах світу. За даними опитування, проведеного у 2020 році дослідницькою агенцією «Info Sapiens» за підтримки Антикорупційної Ініціативи Європейського Союзу в Україні та Національного агентства з питань запобігання корупції, населення нашої держави вважає корупцію другою за значущістю суспільною проблемою сьогодення після військових дій. Найкорумпованішими, на думку людей, інституціями є митниця, суди, Верховна Рада України, прокуратура, поліція та

інші. Хоча в останні роки антикорупційне законодавство України було приведене у відповідність до міжнародних стандартів, значно активізувалася робота щодо протидії корупції, були створені НАБУ і НАЗК, корупція, як на вищому, так і на побутовому рівнях, утруднює нормальне функціонування громадських механізмів, викликає у суспільстві недовіру до державних, судових, правоохоронних органів.

Термін «корупція» походить від латинського «*corruptere*», що означає «псувати». У сучасній лексиці цей термін використовується для позначення можливості підкупу (продажності) політичних діячів, державних службовців[1]. У Законі України «Про запобігання корупції» надається офіційне визначення цьому поняттю: корупція – це використання особою, уповноваженою на виконання функцій держави або місцевого самоврядування, наданих їй службових повноважень чи пов'язаних з ними можливостей з метою одержання неправомірної вигоди або прийняття такої вигоди чи прийняття обіцянки/пропозиції такої вигоди для себе чи інших осіб або відповідно обіцянка/пропозиція чи надання неправомірної вигоди особі, або на її вимогу іншим фізичним чи юридичним особам з метою схилити цю особу до протиправного використання наданих їй службових повноважень чи пов'язаних з ними можливостей. Відповідно до ч. 1 ст. 3 вищевказаного Закону до таких осіб належать посадові та службові особи органів прокуратури, Служби безпеки України, Державного бюро розслідувань, Національного антикорупційного бюро України, Бюро економічної безпеки України, особи рядового і начальницького складу державної кримінально-виконавчої служби, поліцейські [2]. Цей перелік свідчить, що правоохоронна та судова сфери потенційно розглядаються законодавцем як такі, в яких можливі прояви корупції.

За Конституцією України людина, її життя і здоров'я, честь і гідність, недоторканність і безпека визнаються найвищою соціальною цінністю; права і свободи людини та їхні гарантії визначають зміст і спрямованість діяльності держави. Держава відповідає перед людиною за свою діяльність; утвердження і забезпечення прав і свобод людини є головним обов'язком держави [3]. Втілення цих принципів у життя покладено найперше на суди та правоохоронні органи держави. Тому, коли посадові особи цих органів використовують владу з корисливою метою – це великий ризик для самої сутності ідеї захисту прав людини у демократичній державі, відвертий виклик усьому суспільству.

На думку Трепака В. для кримінологічних цілей корупційні діяння в правоохоронній та судовій сферах можна поділити на ті, що: а) вчиняються спеціальними суб'єктами в межах здійснення їх загальної компетенції; б) вчиняються ними під час розслідування (документування) або розгляду справ про корупційні діяння [4].

Важливість такого поділу полягає у виділенні пріоритетів протидії корупції у судах та правоохоронних органах. Адже «корупція в справах про корупцію» є одним з найбільш корупціогенних факторів в Україні. Корупція в судовій та правоохоронній системах становить особливу небезпеку також через

пряму залежність результатів протидії корупції від їхньої діяльності. Корумпованість тих, хто сам покликаний протидіяти цьому явищу у всіх його проявах, робить завідомо безнадійними антикорупційні зусилля інших суб'єктів, дискредитує цю діяльність і ускладнює ситуацію з корупцією в країні [5].

Корупція у правоохоронних органах та судах негативно впливає на результати боротьби зі злочинністю. Вона є тим чинником, який сприяє уникненню злочинцями від відповідальності, впливає на дотримання самими працівниками правоохоронних органів та судів дисципліни та законності, призводить до девальвації моральних цінностей, змінює мотивацію службових осіб у сфері державного управління, а також громадян у різних сферах соціального життя [6]. Ефективним заходом протидії корупції в правоохоронних органах представники громадськості вважають використання різних засобів технічного спостереження за співробітниками органів внутрішніх справ та суду. Зараз вживаються організаційні та технічні заходи щодо оснащення патрульних автотранспортних засобів підрозділів поліції засобами відеофіксації зовнішньої обстановки і відеоспостереження всередині салону автомобіля з функцією зберігання відео-інформації. Обладнуються входи та виходи з адміністративних будівель технічними засобами спостереження з функцією фіксування та зберігання інформації. З кримінологічної точки зору, безперечно, це виправдано і, на нашу думку, давно необхідно. Зазначені профілактичні заходи мають високий антикриміногенний потенціал і спрямовані на недопущення самого факту вчинення порушення закону, в т.ч. корупційного правопорушення та злочину.

Однак важливе значення для існування корупції як явища має не лише те, що існують службові особи правоохоронних органів чи судів, котрі готові отримати неправомірну вигоду, а й ті, громадяни, які готові її запропонувати. Адже практика свідчить, що самі громадяни ініціативно пропонують хабарі і готові «відкупитися» від відповідальності за скоєне правопорушення та злочин. Цей факт під час опитувань відзначають понад 80% респондентів – співробітників органів внутрішніх справ. Тобто, рушійною силою, провокатором корупційної поведінки державних службовців часто стають самі громадяни, бо вони в цьому зацікавлені. Громадський контроль за діяльністю правоохоронних органів на даний момент носить здебільшого декларативний характер і не досягає поставлених цілей. В умовах слабкості, пасивності самого суспільства залучення його представників до контролю за діяльністю поліції, так само як і використання суспільної думки в якості оціночної категорії діяльності правоохоронних органів є питанням складним і спірним, що вимагає детального опрацювання [7].

Таким чином, за результатами соціологічних досліджень, населення, міжнародні організації, експерти оцінюють ступінь корумпованості всіх сфер правовідносин в Україні, в тому числі, правоохоронних органів, як високий. Найбільш актуальними напрямками попередження корупційних правопорушень серед співробітників органів внутрішніх справ є адекватне своєчасне фінансове

та літерально-технічне забезпечення, чітка правова регламентація діяльності, застосування організаційних та технічних заходів щодо оснащення службових приміщень, автотранспортних засобів для підрозділів поліції, оснащення засобами відео фіксації, посилення дисципліни шляхом особистого прикладу прийняття законних рішень керівниками, активізація громадського контролю за діяльністю правоохоронних органів.

Список використаних джерел:

1. Береза О., Соловйов В. Сучасний стан та особливості корупційних проявів у правоохоронних органах України. *Вісник Національної академії державного управління*. 2011. Вип. 3. С. 90 – 97.
2. Іванець М. Корупція як негативний фактор в діяльності правоохоронних органів. *Актуальні проблеми правознавства*. 2018. Вип. 3. С. 59-63.
3. Івасенко С. Умови виникнення корупції серед працівників правоохоронних органів. *Державне управління та місцеве самоврядування*. 2014. Вип. 3. С. 226-233.
4. Конституція України : Закон України від 28.05.1996. Дата оновлення: 01.01.2020. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80> (Дата звернення: 25.11.2021).
5. Плекан В. Особливості та причини виникнення корупції в правоохоронних органах України. *Підприємництво, господарство і право*. Кримінологія. 2021. №4. С. 231-238.
6. Про запобігання корупції : Закон України від 14.10.2014 № 1700-VII. Дата оновлення: 25.11.2021. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1700-18#Text> (Дата звернення: 25.11.2021).
7. Трепак В. М. Теоретико-прикладні проблеми запобігання та протидії корупції в Україні: дис. д-ра юр. Наук: 12.00.08 / Львів. нац. ун-т ім. Івана Франка. Київ, 2020. 482 с.

Іванчук О.С.

здобувач вищої освіти 4 курсу ННП ПФПНП
Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ

Науковий керівник:

Юр'єв Д.С., викладач кафедри фінансових та стратегічних розслідувань Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ

ДЕЯКІ ОСОБЛИВОСТІ ПРОТИДІЇ КОРУПЦІЇ ГРОМАДЯНСЬКИМ СУСПІЛЬСТВОМ

У сучасному світі корупція серйозно загрожує правам людини та соціальній справедливості в суспільстві. Вона стримує розвиток демократичних